

Anledning til at komme nærmere ind paa det, at jeg ikke overjaa, at Fæstevæsenet efter hele dets historiske Oprindelse — jeg brugte det Udtryk — var en Achilleshæl for Eiendommene her i Landet. Jeg erkjender, at Fæstevæsenet er Noget, man bør se at komme bort fra; Andet har jeg aldrig udtalt, og det staar ikke i Strid med mine Udtalelser sidst, og jeg vil sige, at jeg tror ikke, at jeg tager Feil i den Opfattelse, naar jeg tror, der er begaaet Uretfærdigheder i tidligere Aarhundreder. Hvor Uretten ligger, om det ene eller det andet Sted, om mere i Forholdene i Almindelighed eller hos enkelte Personer, om i en for autoritær Lovgivning eller i for stor Lovløshed, skal jeg ikke afgjøre; men der er begaaet en Uret, og det er derfor gavnligt at komme bort fra den. Det er en Opfattelse, som jeg altid skal vedkjende mig, og den Opfattelse har forplantet sig ned fra Generation til Generation. Man har netop i vor Lovgivning vist, at man vil løse Spørgsmaalet paa en for alle Parter billig og retfærdig Maade. Man har aldrig stillet sig paa det Standpunkt: fuld og ren og fri Eiendomsret, og at der ikke skulde tages mindste Hensyn til Fæsterne. Naar der bliver forelagt en Lov, der vil fremme den frivillige Fæstefløjning maaste paa en billigere Maade end hidtil og med alt muligt tilbørligt Hensyn til Fæsterne, skal jeg gjerne give den min Stemme, men jeg vil ikke være med til Expropriationer, som bringe Fæstegodterne over paa Statens Haand, uden at vi vide, om Fæsterne blive Giere af Gaardene; thi Ingen kan svare for den historiske Udvikling senere.

Jeg maa sige, at jeg beklager, at jeg ikke har hørt det ærede Medlem fra Middelfart. (Monrad: Det beklager jeg ogsaa!) Jeg var i hvert Fald ikke istand dertil, saa det ærede Medlem var nærmere ved at kunne hindre det Beflagelige ved dette Forhold ved at vente, indtil jeg var kommen tilstede (Afbrydelse). Naar Udtalelser ere henvendte til mig, er jeg Part i Sagen. Hvor høit saa de Herrer stille det ærede Medlem fra Middelfart i Sammenligning med mig, har jeg dog Ret til almindelig menneskelig Behandling. Altsaa, jeg var ude af Stand til at være tilstede her, og det ærede Medlem behøver derfor ikke, forekommer det mig, at være ironisk i den Anledning. Jeg kan altsaa ikke svare paa, hvad der blev fremsført. Jeg veed blot, at det var fra et overordentlig ophøiet Stade, at det ærede Medlem talte til mig om, at han vilde tilgive mig min politiske Svimmelhed. Jeg har nu udtalt mig saaledes, at hvis jeg har været lidt

for skarp sidst, haaber jeg, at andre ærede Medlemmer, som maaste ikke se fra et saa eminent høit Standpunkt, men fra et mere almindeligt menneskeligt Standpunkt, ville kunne forstaa, at jeg er i hvert Fald ikke svimmel. Det Indtryk haaber jeg, at de have faaet, og jeg vil derfor blot slutte med at sige, at hvis jeg vilde følge det ærede Medlem fra Middelfart i hans gaadefulde Evolutioner, vilde jeg blive svimmel.

Ordføreren for Forslagsstillerne (Monrad): Det forekommer mig, at det ærede Medlem, der nu satte sig, lider af Svimmelhed; thi nu da han forhandler om dette Lovforslag, yttre han sig om Forslaget om Fæstes Obergang til Selveiendom, og forrige Gang, da der var Tale om et helt andet Lovforslag, angreb han og faldt over det Lovforslag, der nu er til Forhandling. Jeg kan ikke se Andet, end at det vidner om nogen Svimmelhed. Det var ogsaa Grunden til, at jeg ikke kunde svare den ærede Taler, som nu satte sig, forrige Gang, fordi dengang laa jo det Lovforslag slet ikke for. Jeg veed ikke, om han har et særligt Privilegium paa at blande Behandlingen af forskjellige Lovforslag sammen. At hans Udtryk være temmelig skarpe, tror jeg, at han vil finde, naar han læser sin Tale igjennem. Han vil vist finde dem altfor skarpe, og at det var altfor stærke Insinuationer, som fortjente maaste en stærkere Tilrettevisning, end jeg gav. Jeg vil derfor foreslaa det ærede Medlem at gjemme, hvad han har at sige, indtil han har læst min Tale. Denne Sag, haaber jeg, kommer til 2den Behandling, og da kan han der komme med alle de Tanter, som min Tale vil fremkalde hos ham.

Jeg har saa megen Fornøielse af at høre den høitærede Indenrigsminister, at det har gjort mig ondt, at han har bekjendt, at han fremdeles lider af Visneshgen. Det forekommer mig, at dette Forhold stiller ham i en mildere Belysning med Hensyn til en anden Sag; thi naar man selv er saa modtagelig for Smitte, saa er det naturligt, at man tager en Slutning fra Menneskene til Dyrene og ogsaa tror dem i høi Grad udsatte for Smitte og derfor træffer overdrevne Forsigtighedsforanstaltninger med Hensyn til den ondartede svenske Lungesygge. Det forekommer mig ibrigt, at nu maa de, der have kjøbt deres Kvæg for dyrt, være blevne trostede ved, at der er gaet saa lang Tid, hvori ogsaa Andre have kjøbt for dyrt, saa at Tiden snart maa være oprunden, da dette Forbud mod Indførselen af svensk Kvæg vil blive hævet.